

Per.
Lat
020

Lateinische Jugendzeitschrift. Latin ifjúsági folyóirat. Revue latine de la jeunesse
Laptulajdonos: Katolikus Középsiskolai Tanáregyesület. — Sumpibus Societatis Magistrorum Catholicorum Mediarum Scholarum Hungariae. — (Praeses: Dr. Andreas Zibolen elnök.)

Administrator (felelős kiadó — Geschäftsstelle — administration), ad quem pecuniae dirigantur: ALEXANDER REGÉNYI, Budapest, XI., Fehérvári-út 13. (tel.: 269-057).

Moderator (felelős szerkesztő — Schriftleitung — rédaction), ad quem manuscripta mittantur: JOSEPHUS WAGNER DR., Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. (telephon: 268-634).

Megjelenik minden hó 20-án. — Prodit singulis mensibus die 20. Pretium subnotationis an. 1941—42: 3 pengoe, extra Hungariam 4 pengoe. Nummaria chartula (vulgo: chèque) postalis in Hungaria: 57.292. Subnotatores eorum gentium unde pecuniarum transmissio impeditur, utantur schidulis «Coupon réponse international» appellatis, quarum si quis decem in epistola ad administratorem mittit, pretium annum solvit.

De quinque¹ lustris¹ episcopatus Summi Pontificis Pii XII-i.

Mense praeterito omnes populi culti una cum fidelibus Ecclesiae Catholicae cogitationes in Urbem Aeternam contulerunt, ut — cum bello impediti Limina Apostolorum Summo Pontifici de anniversario consecrationis Episcopalis a Benedicto XV ante 25 annos collatae coram gratulaturi adire nequirent — spiritu saltem Pontificem Romanum summam observantiam colerent. Fideles praesertim Hungari studiosissimi² mentem ad Pium XII incitaverunt haud oblitum Summum Pontificem — tum adhuc Eugenium Pacelli secretarium Status Pontificii legatumque a latere felicitis memoriae Pii XI — Congressui XXXIV-o Internationali Eucharistico mense Maio anni 1938 magnam multitudinem Catholicorum ex cunctis nationibus conveniente nonnullis etiam Cardinalibus S. R. E.³ praesentibus eventu memorabili edito interfuisse, et, quantam

Pius XII. (pinxit Joannes Kalmár).

commotione fidem antiquam Hungarorum cognovisset, declaravisse. Sunt etiam in memoria insculptae orationes elegantissimae Latine habitae, quibus etiam Budapestini auditores delectavit, praesertim cum peritissimus esset linguae Latinae, cuius tractatione — quasi levamine — inter officia onerosa se refici dicit. A Sua Sanctitate etiam IUVENTUTEM magni aestimari scimus (vide IUVENTUTIS a. 1940, pag. 58.).

Occasione iubilaei Summus Pontifex per stationem radiotelephonicam Vaticanam allocutionem habens haec fere dixit: «Commotione et satisfactione comperi a mundo Catholico hoc iubilaeum, quamquam tempora curarum laborumque plena precibus et stipendiis⁴ in-

¹ quinques quinque annis
² ragaszkodó = anhänglich = dévoué ³ Sanctae Romanae Ecclesiae ⁴ alamizna = Almosen = aumône

digerent, tamen celebrari. Iuvenalitas⁵ Ecclesiae, etiamsi hodie cum atheismo, antichristianitate vel negligentia⁶ frigida belligerat ac in nonnullis regnis existentiae suae quidem incerta est, sempiterna manet, neque umquam ipsa mutatur, quoniam neque dogmata nec vires ipsius invincibiles mutari possunt.» Papa dein copiose de excavationibus prope Ecclesiam Cathedralis S. Petri factis, quae lucide monstraverunt Ecclesiam Basilicam S. Petri revera super sepulcrum Apostoli erectam esse, disseruit; ac nummorum ibidem effossorum, in quibus etiam nummorum ab Hungaris mediae⁷ aetatis⁷ Romae peregrinantibus⁸ oblatorum mentionem fecit.

Postremo Sua Sanctitas vix sperandum esse putans fore, ut pax exemplo restitui posset, ductores regnorum admonuit, ne armis etiam crudelioribus et ad depopulandos torquendosque homines aprioribus et omnia bona humana multis impensis instructa diripientibus uterentur; ne vel ullam opportunitatem, in qua pax iusta et diuturna restitui posse videretur, negligerent; ne familiam — cunas non modo puerorum, sed etiam totius nationis — una cum scholis dehonorent obligando, ut pueruli ad nihil aliud nisi ad proelia praepararentur; atque allocationem his verbis conclusit: «Patrem misericordiae et prudentiae, qui diluculum diei omnibus exoptatissimi adventurum celet, imploremus!» Finito sermone Sua Sanctitas auditoribus benedictionem Apostolicam imperavit. Festo autem Ascensionis⁹ Pius Pp. XII. missam sollempnem celebravit, quā finitā e solario¹⁰ Ecclesiae Cathedralis S. Petri multitudini ovanti et iubilanti benedixit.

«Roma felix usque vive! Vivat Summus Pontifex!» (Ex Hymno pontificio).

Alexander Weber, disc. Sch. P. Bp.

⁵ fiatalosság = Jugendlichkeit = jeunesse ⁶ közönyös-ség = Gleichgültigkeit = indifférence ⁷ középkori = mittelalterlich = médiéval ⁸ zarándokolni = pilgern = faire un pèlerinage ⁹ Áldozócütörtök = Christi Himmelfahrt = Ascension ¹⁰ erkély = Balkon = balcon

Alexander Magnus. (2)

Scripsit A. Nyáry. Latine reddidit I. Guelmino Ep.

Et vere intravit magister, nihil animadvertens. Alexander Magnus auditis et verbis custodis et passibus appropinquantis magistri silentio latebat in fornace. Et tunc casu¹³ et fortuito¹³ magister de eodem Alexandro Magno, qui imperium Persarum deleverat, incepit narrare.

«Pater eius, inchoat, Philippus, angustam¹⁴ sibi esse Macedoniam dicebat, et toto mundo potiri in animo habebat. Et si iam Philippo angustus erat ille locus, Alexander Magnus, filius eius, hic vere angustum locum habet.»

Hac sententiā pronuntiātā magister animadvertit cachinnus¹⁵ discipulorum vix et aegre reprimi posse oculosque eorum in fornacem iterum atque iterum conversos esse. Quid hoc sibi velit, cogitat in se magister et ipse quoque, ne quis animadvertat, fornacem secrete oculis observat.

«Et nonne, perguit narrare, qui loco angusto tenetur, si potest, evadit ex illo, ut habeat amplio-rem.»

Quo pronuntiato cachinnus hic et ibi iam tollitur e buccis¹⁶ compressis et iterum aspectus in fornacem convertitur. Et ecce lente et cau'e removetur operculum fornacis et foras spectat inde

fuligine¹⁷ tectus, ut diabolus, Alexander Magnus noster.

Magister cognovit illum, quod tamen non prodidit. «Tu, dixit uni e nobis, advoca ancillam,¹⁸ ut ignem faciat nobis in fornace. Algeo.» Omnes, quid sit futurum, avidè exspectant. Alexander autem Magnus latet in fornace. Et cum magister, talem fuisse Alexandrum Magnum, cui Macedonia vere locus angustus fuerit, perguit narrare, iam adest ancilla et chartā in fornace iniectā incendit.

Quo facto, eodem puncto temporis exsilii e fornace Alexander Magnus noster, rugitu¹⁹ ingenti. Et fuliginosus, tussiensque²⁰ e schola excu'it.

Diu sequebatur illum cachinnus condiscipulorum et tantum post duas hebdomades domum rediit, ubi pater nonnullas inamoenas²¹ quaestiones movisse dicitur. De his nunquam narravit Alexander Magnus, quem vere pudebat huius casus. Et ut ipse deridere alios posset, quod nemo unquam arbitrabatur, discere coeperat.

Finis.

¹³ egészen véletlenül = rein zufällig = tout par hasard
¹⁴ szűk = eng = étroit ¹⁵ kacaj = Gelächter = éclat de rire ¹⁶ arc, száj = Backe = joues ¹⁷ korom = Ruß = suie
¹⁸ a szolgáló = Dienstmagd = servante ¹⁹ ordítás = Brüllen = rugissement ²⁰ köhög = husten = tousser
²¹ kellemetlen = unergötzlich = désagréable

Praedicatio ad latrones.

Grex¹ quinque sexve latronum in itinere inciderunt in quendam monachum² Franciscanum, qui nihil habens, quod amitteret, haud motus est occursum. A quibus interrogatus, quo vaderet, respondit: «In quendam pagum, ubi orationem habeam.» «Esto igitur», ait unus ex illis, «quoniam vero nobis quaestui³ esse nequis, sic necesse est opus quoddam negotii⁴ tui nobis perficias et illico orationem nos laudantem habebas.»

Monachus actum⁵ esse⁵ perspicuus se paratum esse dixit et coeperat hoc modo praedicare:

«Viri, nequeo vos dignius tractare, quam conferens vitam vestram cum vita Domini Jesu Christi, dum in terra vivebat. Is multum passus est; item vos quoque multum patimini. Is una cum discipulis suis ibat; perinde⁶ etiam vos catervatim itis. Is oderat scribas et phariseos; vos autem odistis homines, qui non sunt meliores. Is perferēbat imbres, ventos, frigus, omnia inaudita; etiam vobis eveniunt omnia incommoda. Is pedibus nudis ibat; vos quoque nequāquam bene calceati⁷ estis. Is non habuit, nisi unam vestem; etiam vos habetis solas vestes, quibus induti estis. Is neque argentum neque aurum habuit; quibus vos cumulosos esse non puto. Is quadraginta dies in desertis ieiunium⁸ servabat; de vobis quoque persaepe simile fit. Is a diabolo tentatus est; hoc vobis quotidie contingit. Is ab illo in minas⁹ montemque altum deductus est; pariter vos diabolus in loca edita deducit, unde viatores exploretis et e longinquo venire cernatis. Ab omnibus hominibus is contemptus est; similis est etiam sors vestra. Iudaei ubique insidiaban-

¹ banda = Bande = bande ² (szerzetes) barát = Mönch = moine ³ utilis ⁴ mesterség = Handwerk = profession ⁵ itt mit sem tehet = da nichts zu machen ist = il n'y a pas moyen ⁶ éppen úgy = ebenso = de même ⁷ cipőben = beschuht = chaussé ⁸ böjtöl = fasten = jeûner ⁹ falpárkányzat, orom = Zinne = faite

tur ei, ut caperent eum; custos carceris et lictores, ut vos capiant, idem faciunt. Is ab Iudaeis proditus est; vos prodet unus ex vobis. Is comprehensus et deductus et vinctus est: item vobis hoc sine dubio accidet. Is respondit coram Hanna et Caipha et Herode; similiter vos respondebitis coram iudicibus. Is virgis caesus est; perinde eveniet vobis, si nondum accidit. Is inter duos sceleratos crucifixus est; cito continget vobis idem. Is descendit ad inferos; idem facietis et vos. Deinde ascendit in caelum. At vos nunquam relinquitis sedem impiorum, sed remanebitis in aeternum apud diabolo, quo mittet vos Pater et Filius et Spiritus Sanctus Amen.»

Hoc modo monachus finem loquendi fecit et abire¹⁰ maturavit¹⁰; viri praedones autem adeo obstupefacti sunt, ut ne unam quidem vocem respondendi invenirent.

Iulius Holpert disc. gymn. Cist. Bp.

¹⁰ sietve távozik = machte daß er weiterkam = s'en aller à la hâte

NICOLAUS STEINER.

Ordo sacer et candidus ac exemptus¹ canonicorum regularium Praemonstratensium summo luctu affectus est. Nicolaus Steiner, abbas et praelatus Praemonstratensium Csornensium, vicarius generalis in circaria² Ordinis Hungarica, senator superioris domus legislatoriae regni Hungariae, hereditarius particeps iurisdictionis³ Comitatus Semproniensis (Sopron) pridie Nonas Maias longa aegritudine maceratus pie in Domino obdormivit. Ille confratribus⁴ suis flebilis occidit, quem et amici atque alieni multi, quibuscum consuetudinem habebat, vero desiderio lugent. Morte eius gravissimam accepit iacturam totus catholicismus regni et res⁵ institutoria⁵ Hungarica.

Natus est in pago Szentkút anno 1872. Studiis mediarum scholarum in gymnasio Savariensi (Szombathely) perfectis anno 1895. in ordinem susceptus est. Studiis superioribus absolutis prius in gymnasio Keszthelyensi, dein Savariensi munere magistri mathesis et physicae fungebatur et decem annis post anno 1911. rector eiusdem gymnasii factus est. Magister et rector per tria decennia Savariae totis viribus semper id agebat, ut adolescentes ab eo formati Deum timerent et patriam amarent et cum ad rem publicam accederent, integritate vitae florerent et Sanctae nostrae Ecclesiae columnae solidae fierent. Omni studio et tanto fervore animi in artem educandi inque varias quaestiones docendi incumberebat, ut brevi maximam auctoritatem adeptus sit. Pro hisce meritis anno 1933. titulo regii rectoris studiorum superioris a gubernatore, Nicolao Horthy honoratus est. Praeter rem institutoriam et in vita forensi⁶ multum valebat.

Magna voluptate monumentis architecturae operam dabat et praecipue in templis Praemonstratensium adhuc exstantibus vel in ruinis eorum cognoscendis haerebat. Qua re ille socius⁷ ab⁷ epistulis⁷ in collegium⁸ virorum⁸ monumentis⁸ regni⁸ servandis⁸ ascitus fuit. Anno 1935. abbas et praelatus Ordinis factus est, in quo munere vitam interiorem Ordinis praescriptis novi Codicis

Iuris Canonici conformavit, praedia Ordinis ab omni onere liberavit. Aliis consiliis magnis peragendis mors acerba obstitit.

Deus Dominus noster hominem purum et pium aeterna vita beatificet! *Aem. Láng Keszthelyensis*

Nicolaus Steiner.

¹ kiváltságos = bevoorrechtet = privilégié ² körzet = Sprengel = district ³ törvényhatóság = Verwaltungsrat = conseil général ⁴ rendtárs = Ordensbruder = confrère ⁵ tanügy = Unterrichtswesen = enseignement ⁶ köz = öffentlich = publique ⁷ levelező tag = korrespondierendes Mitglied = membre correspondant ⁸ Műemlékek Orsz. Bizottsága = Landesrat für Kunstdenkmäler = commission des monuments historiques

Petőfi: Paulus Pató

Latine reddidit *Vinc. Bors Szegedinensis.*

*Ut regulus sacer ultra fabulosum pelagus,
Solus, morosus in pago vivit Pató dominus.
Quam aliter hic vivatur, si nupta, uxorum flos . . .
Interpellat Paulus Pató: «Heu, vacamus illi nos!»*

*Collapsura domus, cadit tectorium illius,
Cum fragmine tecti ventus qua ruat iam, scit Deus;
Corrigamus, quia caelum per tectum inspicit mox . . .
Interpellat etc.*

*Hortus vastus est, at pro hoc, ager floret revera,
Abundanter papaveris fert varia genera.
Quid iacent mercennarii? Quid iacet arator bos?
Interpellat etc.*

*Chlamys, bracae tam tritae sunt atque raras insuper,
Ut et loco conopii sint utiles graviter.
Panno pridem empto sartor est vocandus, uti mos . . .
Interpellat etc.*

*Sic colit vitam inopem; cum ei sint ab avis
Omnia relicta large, attamen nil habet is.
Quod non eius culpa, nam est natus inter Hungaros,
Quorum dictum perantiquum: «Heu, vacamus illi nos!»*

Nuntii recentissimi.

In memoriam Galilei (1564—1642). Ante CCC annos obiit mortem fundator physicae recentioris, Galileus Galilei. Pater eius magister erat artis musicae in urbe Florentia, ubi etiam Galilei natus est. In Universitate Pisana artem medicinae studebat. Post tres annos incepit legere opera Archimedis et Euclidis, quos in primo suo opere secutus est. Patroni ingenio eius cognito effecerunt, ut professor mathematicae in Universitate Florentina crearetur. Quia errores physicae Aristotelis iam pridem cognoverat, cathedrâ acceptâ fundamenta novae physicae ponere aggressus est. Animadvertit velocitatem corporis non in itinere iam facta, sed in tempore vi eiusdem magnitudinis consumpto sitam¹ esse.¹ Sic invenit notionem² accelerationis et retardationis physicae. Maxime leges oscillationum³ perpendiculari³ et lapsus⁴ quaerebat. Lex maximi momenti Galileiana est haec: iter libere labentis corporis rationem⁵ ad quadratum temporis labendi habet.⁵ Sed Galilei etiam astronomus erat. Ante LXXX annos iam Copernicus edixit iter siderum vagorum facilius ac simplicius describi posse, si Sol, quam si Terrâ centrum mundi diceretur. At Galilei primus hoc vere ita esse demonstravit. Per telescopium bis et tricies amplificans, quod ipse fabricatus erat, cum primus conspexit 4 lunas astri Iovis, apparuit Terram cum luna sua aequè⁶ atque⁶ Iovem circum Solem simplicem stellam vagam esse, at non centrum mundi. Ab adversariis inventa eius non intellegendibus coactus, ut quae de motu terrae⁷ globi⁷ praeceperat, revocaret, in villa sua more captivorum inclusus octo annos usque ad mortem vixit. Ipse mortuus est, sed inventa et praecepta eius immortalia sunt.

Frid. Kreiner disc. Sch. Piarum M.-Canissanus.

¹ függ vmitől = abhangelen von = dépendre de ² fogalom = Begriff = idée ³ ingalengés = Pendelschwungung = oscillation ⁴ esés = Fall = chute ⁵ aránylik = sich verhalten = être proportionné à ⁶ épp úgy, mint = ebenso wie = de même que ⁷ földgömb = Erdball = notre globe

Nuntii de IUVENTUTE. a) Lectores nostri Szekszardienses *protocollum* Latinum sessionis Academiae discipulorum scripserunt, in qua enumeratur, quomodo discipuli linguae latinae necnon disciplinis antiquitatem tractantibus operam navare velint. Praefectus Academiae est *Josephus*

Lectores nostri Szekszardienses cum Josepho Lázár magistro.

Lázár magister, praeses discipulorum *Alexander Marth*, notarius et maior domus *Franciscus Deák*, secretarius *Paulus Döry*, quinqueviri operibus discipulorum recensendis *I. Füglein*, *I. Megyest*, *A. Petz*, *Ae. Simon*, *S. Mészöly*. Dolendum est, quod inopia spatii impedit, quominus protocollum hic tota longitudine publicetur. Diligentiam enim studiumque amicorum nostrorum Szekszardiensium aliis quoque imitandum esse putamus.

b) Mense Maio in circulo discipulorum Scholarum Piarum M.-Canissae hortatu praefecti circuli, magistri *Santora*, *Fridericus Kreiner* disc. classis V, cuius opuscula lectoribus nostris haud ignota sunt, orationem de IUVENTUTE habuit. Etiam 25 annorum ephemeridis nostrae mentionem fecit, deinde fasciculos mensium Martii et Aprilis copiose ostendit. Discipulis inprimis iocosa et aenigmata adeo placuerunt, ut post relationem diu «Vivat IUVENTUS» clamarent. «Spero fore, ut mihi contingat numerum lectorum IUVENTUTIS in nostra schola augere» scribit Fr. Kreiner.

c) Hic fasciculus IUVENTUTIS iam 300-us (trecentissimus est.) Quod cum gaudio affecti nuntiamus, eodem tempore sociis lectoribusque otium amoenissimum per ferias aestivas exoptamus.

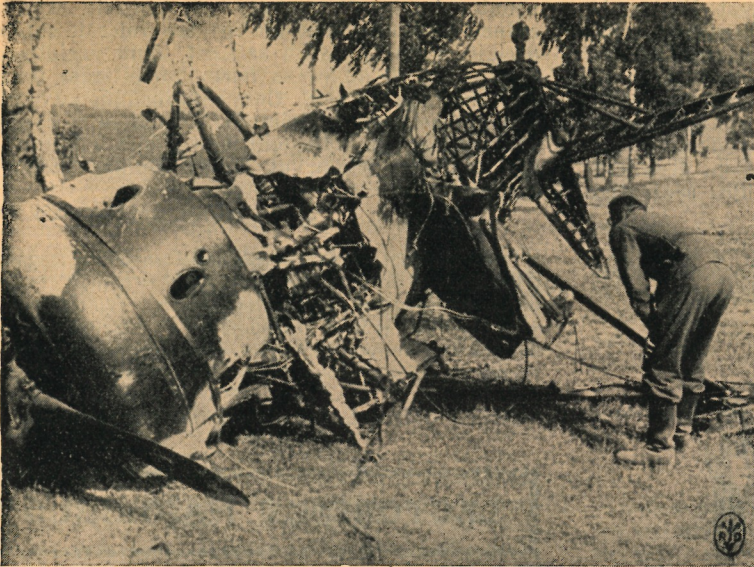
Nuntii bellici. Germani cum ceteris defensoribus Europae in Chersoneso Taurica (= Krim) 150 milia et ad urbem Charcov 240 milia Russorum bolscevisitarum ceperunt. In his pugnis etiam milites nostri fortitudine excelebant. Iaponii compluribus navibus aeratis Americanis in mari Coraliorum submersis Anglos et Sinenses iam in India Sinaque persequuntur.

Certamen Corrigendi. Fabula mendosa mense Aprili ad corrigendum proposita hic corrigitur:

De nauta et mercatore. Quidam mercator olim nautam interrogavit, quo modo pater eius mortuus esset. «Naufragio facto mari haustus est (= naufragio periit), — respondit nauta senex — quin etiam avus et proavus aquis hausti (= submersi) sunt.» — «Et tu non times in mari navigare?» interrogavit mercator. — Antequam respondeo, — dixit nauta — etiam ego te aliquid rogo. Dic mihi, ubi pater tuus mortuus sit.» — «In lectulo, — respondit ille — etiam avus et proavus in lectulo mortui sunt.» — «Et tu — dixit nauta ridens — non times in lectulo dormire?»

Praemia ab Societate Mag. Cath. Med. Sch. donata ex 20 competitoribus optime corrigendo meruerunt: **Ioannes Erdős**, **Franciscus Kőbán**, **Tiburtius Stiller**, **Georgius Wollitzer** (*Berzsenyanum Bp.*), **Verona Szlávik**, **Angela Komlós**, **Adelheidis Pintér** (*Angelanum Bp. et Scarab.*), **Zoltánus Biró** (*gymn. conf. Helv. Bp.*).

Certamen Latinum I. in Scholis Piis Budapestinensibus discipulis VII—VIII classium positum est. Certatoribus quidam locus Ciceronis hungarice, alter textus Hungaricus latine reddendus erat. Optime laboravit socius laboris nostri, *Alexander Weber* (classis A) VII discipulus *Caroli Dragoss*, secundus fuit *Georgius Domony* (cl.

Aeroplanum Russicum delapsum et combustum.

A) VIII) disc. *Caroli Vékey*, tertius *Benedictus Horváth* (cl. A) VIII), quartus *Petrus Oláh* (cl. B) VIII) disc. *Stephani Senye*.

Certamen poëticum IUVENTUTIS.

Fragmentum epitaphii mense Febr. (pag.52) propositum solus *Iosephus Irsy*, pristinus moderator ephemeridis nostrae idemque poëta Latinus singularis, solus feliciter explevit, cui igitur prae-mium iure adiudicatur. Verba expleta hexametrorum mutilorum infra publicantur:

*Hic posita est Helena Ország adtumulata marito,
Ut quos certus amor vivos tenuit sociatos,
Foedere nec posset mors dissociare perenni.
Digna erat haec Helena Gabrieli illustri Peréni;
Nam praelustre genus, formae speciosa venustas:
Dotibus ast animi speciosior, ac generosa.
Virtutis solidae laudes cumulavit in ipsa.
Innumeris exulta bonis Heroides alte in
Pannonicas tamquam lux spectat eis veneranda.*

LECTORIBUS MINIMIS

Jocosa.

1. Negligens discipulus: Scisne, Paule, quanta sit fortuna mea? — Paulus admirans: Fortuna tua? — Negl.: Libri scholastici novi mihi non emendi sunt. — Paulus: Negl.: Cur? — Quia in examine non¹ sum¹ probatus.¹

2. Magister: Cur nobis saponem opus est? — Discipulus sordidus: Etiam ego id scire velim.

Lad. Tsuk disc. *Verböczyani* Bp.

In caupona quidam dominus ad cellarium²: «Non possum edere hanc sorbitionem.»³ — Cellarius sorbitionem aufert et aliam apponit dicens: «Fortasse haec sorbitio bene⁴ sapiet.»⁴ Sed hospes rursus recusat: «Valde doleo, neque hanc sorbitionem

edere possum.» Cellarius iam admirans interrogat: «Cur non potes, domine, edere hanc sorbitionem, quae optima est?» — «Quia nondum ligulam⁵ attulisti!» respondet hospes ridens.

Lad. Almássy

disc. *Klauzalani* (Szeged).

1. Franciscus: «Quam pulchros habet crines Maria!» Soror eius: «Ita est. Sed domum pulchriorem habet.»

2. Magistra grammaticae iam senior interrogat: «Quale tempus est hoc: pulchra sum?» Discipula maligne respondet: «Praeteritum.»

Laya Bolza et Alexa Pálffy
disc. *Sophiani* Bp.

1. Hospes in deversorio⁶ cuiusdam oppiduli, cum dormitum it, dicit ianitori: «Quia mane proficisci debeo, rogo, ut me luce prima somno excites.» Ianitor respondet: «Si tintinnabulum ter presseris, statim veniam et excitabo te.»

2. Clarus pictor, nomine Bókai, ruri habitavit, ubi libenter naturam pingebat. Unus ex amicis salutans eum interrogavit: «Quid pingis, Petre?» Pictor: «Pascuum⁷ et capram pascentem.» Amicus: «Ubi est pascuum?» P.: «Capra iam depasta⁸ est.» Am.: «Et ubi est capra?» P.: «Non insana⁹ est, ut hic maneat, cum iam non habet, quod depascatur.»

Lad. E. Török disc. *Barossiani* (Szeged).

1. Filius: «Nonne, matercula, anno praeterito dies¹⁰ lunae¹⁰ erat natalis meus?» Mater: «Recte dicis.» F.: «Hoc anno dies¹⁰ Martis¹¹ erit?» M.: «Ita est.» F.: «Et anno proximo dies¹² Mercurii¹² erit?» M.: «Revera.» F.: «Quot igitur diebus natus sum?»

2. Pater: «Crede mihi, mi fili, si te verbero, dolor meus maior est, quam tuus.» Filius: «Fortasse igitur melius erit, patercule, si ego te verberabo, tum enim ego sentiam maiorem dolorem.»

Franciscus Liska disc. *Cist.* (Baja.)

Emptor: «Panem emere volo.» Pistor:¹³ «Panem siligineum¹⁴ visne an fuscum?¹⁵» E.: «Id¹⁶ nihil¹⁶ me¹⁶ réfert,¹⁶ quia caeco panem fero.»

Ern. Hidvégi disc. *gymn. conf. Helv.* Bp.

¹megbuktam = durchfallen = échouer ²pincér = Kellner = garçon ³leves = Suppe = potage ⁴ízlik = schmecken = flatter le goût ⁵kanál = Löffel = cuillère ⁶szálloda = Gasthof = hôtel ⁷legelő = Weide = pâture ⁸leleget = abweiden = pâturer ⁹bolond = verrückt = fou ¹⁰hétfő = Montag = lundi ¹¹kedd = Dienstag = mardi ¹²szërda = Mittwoch = mercredi ¹³pék = Bäcker = boulanger ¹⁴fehér = weiß = de, première qualité ¹⁵barna = schwarz = noir ¹⁶bánom is én = es geht mich nichts an = peu m'importe

Sic itur ad successum. In procoetone¹ principis² gregis² histrionum², multi, etiam, poëta scenicus aditum expectabant. Sed princeps gregis neminem accipiebat, quia cum praefecto³ apparatus³ disputabat. Poëta primum patienter sedebat, sed deinde clam egressus est. Automobili in tabernam⁴ vesti-

¹előszoba = Vorzimmer = antichambre ²színigazgató = Schauspielerektor = directeur de théâtre ³kellékes = Ausstattungschef = accessoiriste

bus⁴ scenicis commodandis⁴ vectus est. Hic vestitum pedisequi⁵ induit. Pectus conscientia⁶ superbâ tumescebat. Portam non pulsans intravit in procoetonem, more pedisequi per multitudinem hominum gressus simpliciter portam aperuit. Dominus gregis mirabatur et quasi invitus surrexit interrogans: «Quid desideras?» Ille fabulam⁶ scenicam⁶ tradidit domino et sine responsione discedere se non posse dixit. Director nonnullis sententiis

perlectis⁷ servo dixit: «Dic! Suae Excellentiae, domino tuo fabulam scenicam bonam esse.» Pedisequs respondit se ipsum esse auctorem fabulae. Vultus directoris gaudio splendebat, quia nondum pedisequs tale opus scripsit. Cum autem pedisequs confessus est auctorem fabulae poëtam scenicum esse, vultus domini gregis obscuratus⁷ est, et spe⁸ destitutus⁸ interrogavit, quis ille poëta scenicus esset, deinde manuscriptum in mensa locavit et fumare coeperat. Servus confessus est fabulae scenicae se ipsum esse auctorem. Princeps gregis respondit: «Occasione data fabulam perlegam et per litteras decretum meum accipies.»

Ediitha Szál disc. Angelani Bp.

De Emerico Madách. Societas nobilis in domo Augustae Teleki congregata erat et interea in una ex pergulis,⁹ ubi complures sedebant, Emericus Madach nonnulla carminum suorum recitavit. Aderat etiam Mauritius Ballagi, hoc tempore adhuc vir alacerrimus, qui praetermittere nullo modo potuit, quin peritiam suam remigationis in lacu horti floribus consiti ostentaret, ergo in lintre considit. Interim quaedam matrona Emericum Madách interrogavit, cur non longius carmen scenicum scriberet. Madách paululum secum meditabatur, dum matrona doctissima ei historiam mundi commendavit, sed poëta statim declaravit sibi omnium primum titulo apto opus esse, quòcum materiam coniungeret. Hoc momento Mauritius Ballagi permadefactus¹⁰ ad eos incessit, nam lintre eversa in lacum inciderat et omnium oculos in se convertens: «Ecce — inquit — tragoedia hominis!» «Habeo iam titulum!» exclamavit Madach et mox «Tragoediam hominis» composuit.

Adelhaidis Pintér disc. Angelani Scarabantini.

De pugna¹¹ singulari¹¹ aëria. In montibus Macedoniae venator testis certaminis singularis iucundi fuit, quod aquila nigra et felis inter se inierunt. Venatorem aquila supra quoddam punctum assidue circumvolans, mox subito delapsa attentum fecit. Aquila bestiam minorem unguibus tenebat, quam

venator leporem¹² captum esse putavit. Aquila autem, cum iam sublimis in aëre volaret, subito decidit. Venator statim accurrit, quid accidisset, spectaturus et admirans felem domesticam praedam esse aquilae vidit. Cum venator illuc advenit, iam ambae bestiae perierunt. Aquila enim oculos ventremque felis effosserat, feles autem habuit adhuc tantum virium, ut fauces aquilae morsu¹³ divelleret.¹³

Maria Polónyi disc. Angelani Bp.

⁴ ruhakölcsönzőintézet = Kleiderleihanstalt = magasin d'habillement de prêt ⁵ lakáj = Lakai = laquais ⁶ szín-darab = Schauspiel = pièce de théâtre ⁷ elkomorodott = verdüsterte sich = s'assombrir ⁸ csalódottan = enttäuscht = détrompé ⁹ lugas = Gartenlaube = tonnelle ¹⁰ csuronvizesen = ganz durchnäßt = tout mouillé ¹¹ párbaj = Zweikampf = duel ¹² nyúl = Hase = lièvre ¹³ átharap = durchbeißen = sectionner d'une morsure

LECTORIBUS MAIORIBUS

D. Berzsényi: *Preces.*

Metro Alcaico servato latine reddidit *Robertus Frankl* disc. cl. VII. gymn. Mátyásföldiensis.

*Coelum pater, quem mens sapientis haud
Capit prudens, tantum pietate Te
Praesentit: ut sol, luces, at non
Inspiciunt oculi ardentem umquam.*

*Caelum infinitum et aetheris astra, quae
Gyros agunt iussa ordine circa Te,
Vermes pusilli singuli sunt
Facta Tibi, Omnipotenti, mira.*

*Creasti mundumque ipse tua manu ex
Nilo,¹ tuo pessum datur orbis² aut
Uno novus nutu creatur,
Tempora dirigis et regis Tu.*

*En dicitant longique poli Tuam
Laudem procellae et fulmina nubium
Stillaeque roris,serta floris
Psallite, psallite laudantem hymnum!*

*Pie ante Te flecto genua, o Deus!
Olim si mox effusâ animâ meâ
Accesserit Te spiritus iam,
Quae cupit, omnia tunc videbit.*

*At lacrimis nunc iam perago meum
Tersis iter, quod sorte mihi datum,
Pro viribus possum meare,
Quâ via recta bonis piisque.*

*Fide sperans noctem maneo mei
Busti asperam, at non, horrida non potest,
Quae opus Tuum, esse: nam sepulta
Ossa Tuis manibus tegentur.*

¹ nihilo. ² sc. terrarum.

Librorum recensio.

Aristoteles. *Nikomachosi Ethika.* (Aristotelis Ethica Nicomachea). Fordította és magyarázta Szabó Miklós. Parthenon Budapest, 1942. 2. kötet. Pag. XX + 274, 266. Pretium 20 pengoe. — In ordine librorum in Hungaricum conversorum, quos societas litteras antiquas foventium forasdat, Aristotelis, sapientissimi et doctissimi philosophi qui cum multarum aliarum scientiarum, tum quaestionum moralium primus fundamenta in via ac ratione sita icessis merito asservatur, Ethica Nicomachea tertium locum obtinent. Quae cum in rebus moralibus nostris temporibus tam praeposteri errores grassentur, in tanta morum perturbatione ac confusione prudenter factum dicendum est, ut nova Hungarica interpretatione pervulgarentur; interpretationem Nicolaus Szabó curavit acerbissima diligentia et Aristotelicae mentis ac cogitationis summa intelligentia. Aristotelis opera qui convertenda suscipit, ei difficultates haud exiguae superandae sunt. Quas autem difficultates Szabó, cum esset deditissimus devotissimusque Aristotelicorum operum cultor et interpres, feliciter evicit atque nobis interpretationem suppeditavit talem, quae sit licet philologorum anxia et sollicita cura confecta, expedita tamen et sine saelebris progrediens lectoribus Aristotelis intelligentiam efficit commodam et si quae essent, quae ne religiosissima quidem translatione possent tolli, impedimenta, ea brevibus et iis subtilibus annotationibus amolitus est. In proemio vero vita Aristotelis breviter enarrata operibusque leviter tactis Ethicorum argumenta et sententiarum ordinem subtili explicatione persecutus editiones et translationes summam enumeravit. Hac nova Ethicorum Nicomacheorum interpretatione omni laude digna patrata litterarum Graecarum amatores Nicolaus Szabó beneficio sibi obstrinxit maximo.

Erdős Tivadar: *Latinul 40 nap alatt.* Gyöngyös, 1942. Pag. 109. — Multi inveniuntur, qui linguam Latinam si non integram, saltem eius elementa celeriter discere cogantur, ut ex his elementis profecti post pedetemptum progressi profundiore linguae Latinae scientia potiantur. Hic parvulus libellus ita est ordinatus et compositus, ut discentibus ad elementa linguae facilem aditum parent. Id quoque huic libello pro commodo imputandum est, quod pro exemplis 500 proverbia adhibentur. Hic libellus prima rudimenta linguae Latinae auspiciantibus maxime commendari potest.

Turóczy József: A) *A Balassa-versszak eredetéhez.* Budapest 1941. Pag. 20 (origo strophae Balassianae). Strophae Balassianae origini investigandae et perscrutandae a doctis viris Hungaricis multum operae navabatur, sed hanc de origine strophae Balassianae quaestionem auctor libelli solvisse ait, cum apud P. *Herbert* poetam sectae Germanico-Bohemicae (Kirchengesang, Prag 1566) Balassianae strophae architectonicam congruentiam invenisset. Sed hoc suae investigationis eventu non contentus Balassianae strophae originem ab altiore initio repetens temporibus inter poesim mediae aevi Germanicam (Minnesang) et reformationem septies decies in Germanica poesi congruentiam reperisse autumat. Certe Turóczy—Trostler quaestionem de strophae Balassianae ad exitum propius adduxisse videtur.

B) *Fenékkel felfordult világ.* Tanulmány a mesés képzetek történetéből. (De mundo sursum deorsum verso. Studia ad historiam fabulorum figmentorum.) Budapest 1942. Ranschburg Gusztáv könyvkereskedése. Pag. 31. Historia fabularum vaniloquarum, incredibiliter mentientium, res in maius extollentium mendaciaque nimis exaggerantium nondum scripta est, neque hoc libello Turóczy—Trostler huiusmodi fabularum historiam perscripturus est, sed tantum exponit, quae fata aliquot figmenta fabulosa in litteris Hungaricis habuerint, persecuturque eorum vestigia et aliarum nationum huiusmodi fabularum cohaerentiam

atque affinitatem copia materiae uberrima allata, quae historiae fabulorum figmentorum utiliter praeluditur, diligenti argumentorum expositione explanat. Ceterum viri docti, qui in hac parte litterarum elaborant, hoc libello quin salutariter usuri sint, haud dubium esse puto.

Szűts Iván: *Zűg a Nemere.* (Ventus Transylvanicus stri-det.) Versek. Budapest, 1941. Pag. 110. Cserépfalvi kiadása. Iván Szűts, qui iam carminum suorum prius editorum fasciculo laudem et nomen sibi peperat, nunc nova nobis poemata, quae prioribus venustate neutiquam cedunt, fruenda apposuit. Ut ex prioribus, ex his quoque novis eius carminibus liquidam et puram in imibus voluptatem. Iván Szűts in neotericorum choro poetarum carminum ineffacta et ingenua quadam simplicitate, versuum levi cursu et volubili rotunditate, sententiarum intima et profunda subtilitate excellit. Speramus fore, ut benignae ingenii sui poetici venae iam uberiores eliciat fontes. C. Ács Bp.

AENIGMATA.

Solutiones aenigmatum numeri VIII (m. Apr.): 1—2. Est arbuscula non truncus curvandus in uncum. Contra vim mortis non est medicamen in hortis. — 3. Orno, reor, novi, oris. — 4. Deus, ense, usus, sese. — 5. S, us, sus, usus, lusus, elusus. — 6. Gallia in tres partes divisa est. — 7. Interdiu. — 8. Errare humanum est. — 9. Inter arma silent Musae. — 10. $(15+3) + (21-3) + (6+3) + (54:3) = 4 \times 18 = 72$. — 11. Si vis pacem. Ut desint vires. Lucus. Laudator. Alea: Sulla. — 12. Ad libram: 1. praeda, 5. cloaca, 6. tollam, 7. neo, 8. ter. Ad perpendicularum: 1. pecten, 2. Apollo, 3. exalat, 4. amamur. — 13. 1. Illa, 2. urna, 3. vena, 4. equa, 5. nona, 6. tria, 7. ursa, 8. sola: *Juventus*.

Aenigmata recte dissolverunt: I. Mosonyi (*Giselanum*), St. Molnár (*Madachianum*), Ernestus Hidvégi (*gymn. conf. Helv.*), classis VIII A) (*Fayanum*), B. Árkosi (*gymn. Cisterciensium*), Georgius Moldoványi (*Verböczyanum*), Stephanus Grósz (*Scholae Piae*), E. Brámer, E. König, C. Szécsi, S. Frank, Juliana Györgyey, E. Hartmann, E. Schlinger, E. Weisz, Cl. Hajdú (*Veresianum*), N. Bán, Z. Baróti, Ol. Benyó, st. Bóti, I. Erdős, H. Farkas, G. Fekete, Ladislaus Ferenczy, P. Forgács, Gu. Grécsi, St. Haás, Th. Hirschfeld, Th. Kálmán, L. Kreutle, Z. Molnár, St. Lukács, Al. Nemes, O. Orient, G. Schwartz, fratres Serényi, T. Stiller, G. Strausz, T. Várnai, M. Vörös, E. Weisz, Jo. Weiszberg, Jo. Zigler, O. Beck, R. Deutsch, N. Erdély, St. Kóbán, St. Puchmann, Fr. Szűcs, Z. Tóth, C. Vadadi, St. Avar, B. Balogh, G. Baranyai, St. Farkasházi, P. Kartschmaroff, St. Grünberger, G. Hajdú, E. Gárdosi, C. Somfai, G. Kiss, N. Münster, Th. Rózsa, L. Szakács, R. Szebeni, Franciscus Szőnyi, C. Teleki, Jo. Zaborecz (*Berzesenianum*) *Budapestinenses*, J. Iglói, Eugenius Harsányi *Dombovarienteses*. Fr. Gyulay (*gymn. Unit.*) *Claudiopolitanus*. J. Magyar *Magyaróváriensis*. M. Csengery, L. Csurilla, Maria Koch, M. Krajcsik, J. Molnár, A. Nagy, H. Pintér, V. Schág, Fr. Szinay, E. Tóth, I. Szabó, H. Csák, C. Gombos, H. Kántor, E. Bagossy, Cl. Kató, M. Török (*Szilgyianum*) *Magno-Varadinenses*. A. Horváth, B. Lakatos, Ladislaus Almássy, (*Klauzalianum*) *Szegedinenses*. Fratres Horti *Jászberényenses*. M. Bella, Cl. Hámory, Th. Ház, G. Giszla Sándly, L. Szakács, M. Szűcs, sorores Tóth, V. Virágh (*Ursulanum*) *Scarabantinae*. Ladislaus Serényi, *Bajanus*. Ervinus Refael (*gymn. Unit.*) *Claudiopolitanus*. Fr. Kreiner *M.-Canissanus*. Victor Reményi, E. Kontor (*gymn. Benedict.*) Ivannes Schmidt, *Mohácsiensis*. Z. Gaál, L. Balogh, A. Berecz, L. Nemesvölgyi, Otto Pálos, P. Szabó, I. Gerebeucis, T. Schweighoffer, Fr. Turner (*Maurinum*) *Papaenses*. St. Berényi, A. Boross, I. Bugyi, Josephus Feuerer, St. Garamvölgyi, M. Kanász, L. Knap, Ae. Laukó, C. Mészáros, M. Rohla, St. Szécs, A. Mátéfy, St. Keresztes Nagy, G. Porjesz, L. Scherg, A. Széll, St. Ujvárdi, Fr. Váci, St. Vass, A. Zsoldos, St. Csérnus,

Stephanus Vass de Dunahát, A. Gyuricza, L. Bugner, L. Lakatos, Eu. Szeberényi, Fr. Szóke, M. Csernák, Fr. Fekete, I. Jancsó, I. Kárász, Z. Pálffy Szentesiensis. I. Rákóczy, Eva Tóth Mezőturiensis. Z. Biró Bp.

1. Logogriphus.

Sum pugil insignis, Iove natus, fida gemello
quem fratri iungit semper amicitia.
Vocales mihi sunt binae. Variante secunda
en! — digitus reliquis crassior exoritur.

Fr. Palata Trebicensis (Moravia).

2. Ex sententiis.

- sunt exempla, quam verba.
- usque ad mala.
- ianua mentis est.
- nascitur misericordia.
- malus esse studet.
- ambitio quietem mentis.
- et voluisse sat est.
- prematur in annum.
- exemplo plurimi corriguntur.
- virtus comes est defunctorum.

- est, qui Deo magistro utitur.
- monumentum aere perennius.
- proponit, sed Deus disponit.
- sacramentum est caritatis.
- locuta causa finita.

Litterae initiales sententiarum expletarum nomen socii
egregii IUVENTUTIS nuper mortui indicant.

Zoltanus Gaál disc. Maurini Papaensis.

3. Scalae.

- um opacare.
- . um rex fuit Albae Longae.
- . . um metallum magni ponderis.
- . . . um fulcimen, pars domus.
- um patre mortuo nata.
- um conatus, nisus.

Andrea Kádár de Borosjenő disc. Angelani Bp.

4. Aenigma sincerum.

Pulcherrima erat mater mea; auro quoque pulchrior
erat et fortasse stellis splendidior; in me non est nitor,
necque quisquam me amat; si in cubiculo sum, omnes me
expellunt; me aequae fugiunt homo et animal, culex quoque
parvus mihi tergum vertit, etsi nihil mali in me in-
venire possit; ubi appareo, multi lacrimantes verbis me
castigant; validum me esse dicunt et violentum; tamen
vitam meam exstinguit lenissimus ventus.

Franciscus Liska disc. Cisterciensium (Baja).

5. Ex syllabis.

Ae, ba, bi, co, Do, do, Hi, li, lym, me, na, Ne, O, pus,
pus, ra, ro, Ru, Sa, so, U, xes.

1. Fluvius Italiam Gallia Cispadana separans. 2. Urbs
in Sicilia. 3. Sedes deorum Graecorum. 4. Oraculum Iovis
in Epiro. 5. Poëta multarum fabularum. 6. Imperator
Romanorum, qui se poëtam esse putabat. 7. Rex Ithacae
prudentissimus. 8. Regio Arabiae.

Si ex his syllabis 8 nomina supra definita recte compo-
sueris, litterae initiales flumen magnum Helvetiae Gal-
liaeque indicabunt. Catharina Szécsi disc. Veresiani Bp.

6—7. Quadrata magica.

	1	2	3	4	
1					
2					
3					
4					

- A A E I 1. Deus, filius Veneris.
I M M O 2. Decedere de vita.
O O R R 3. Precatur, rogat.
R R T T 4. Sicut ritus iubet.

Hugo Frey disc. Lucanensis (Helvetia).

- B B I I 1. Quondam, aliquando.
I R R M 2. Liquores diis effundo.
M O O O 3. Hispanus.
L L S E 4. Letum, nex.

Lucianus Bolzani disc. Lucanensis.

8. Acrostichum.

• orma	• ententia	• eo
• rbs	• unculus	• ex
• usticus	• rs	• nde
• mperium	• ons	• entire
• xor	• talia	

Litterae initiales recte inventae ducem Romanum
clarum indicant.

Thomas Vásárhelyi disc. Verbőczyani Bp.

9—10. Ad saltum equulei.

fu-	mo-	ris	no	Dul-	mo-	co-	pro
Ro-	vi-	Si	to	rum	pa-	ce	a
re.	e-	ma-	Ro-	ri.	■	est	de-
	mae,	vi-			et	tri-	

Iulius Keresztény
disc. gymn. Archiep. Bp.

Arpadus Bandi
disc. gymn. Unit. Székely-
kereszturiensis.

Nota. Lectoribus minimis: 6—10, mediis et maioribus
1—5. — Quisquis aenigmatum tot solvat, quantum
potest. Etiam unum solum aenigma solventibus praemium
petere licet. Discipuli eiusdem scholae solutiones a pro-
fessore suo collectas in communi involucro epistolae ad
moderatorem J. Wagner (Budapest, XI., Lágymányosi-
utba 20.) mittant. (Egy-egy iskola tanulói rejtvénymeg-
fejtéseiket közös borítékban küldjék be a szerkesztőségbe.)

Terminus solutionum: Calendae Octobres.

Epistolia officialia.

Mense Maio iterum 20 discipuli et alii varia opuscula
ad me miserunt. Dolendum est, quod permulti — ut
Horatius dicit: «Vertunnum Ianumque spectare» solentes
spe destituti sunt. Oro atque rogo igitur omnes, ne quid
IUVENTUTI ad tempus scribant, nam 3 chilogrammata
opusculorum in mensa mea iacentium anno scholastico
proximo publicaturus sum. Valetate omnes! — Papaenses.
Solutiones m. Martii non accepi.